

Muuttuva asiantuntijuus

Kirjonen, J., Remes, P & Eteläpelto, A. (toim.) 1997. Muuttuva asiantuntijuus. Koulutuksen tutkimuslaitos. Jyväskylän yliopisto.

Asiantuntijuuden kehittymisen on suosittu pohdinnan kohde sekä meillä Suomessa että muualla. Luonnollisena syynä on työelämän nopeiden muutosten aiheuttama jatkuva henkilöstön kehittymistarve. Tervetulleeseen lisän keskusteluun tuo Jyväskylän yliopiston koulutuksen tutkimuslaitoksen julkaisema raportti. Siinä haetaan vastauksia mm. kysymyksiin, mitä asiantuntijuus on, miten se kehittyy ja koulutuksen merkitys asiantuntijuuden tuottamisessa.

Monista artikkeleista koostuva teos esittelee Jyväskylän, Helsingin, Joensuun, Tampereen ja Turun yliopistojen tutkijoiden näkemyksiä neljältä eri alueelta; yhteiskunnallinen muutos ja asiantuntijuus, asiantuntijuus tutkimuskohteena, havaintoja asiantuntijuudesta, koulutus ja

asiantuntijaksi oppiminen sekä osaava asiantuntija. Kirjoittajat ovat koonneet maailmalta keskeisiä ajatuksia aihepiiristä ja tuovat esille myös omia kokemuksiaan ja näkemyksiään. Seuraavassa on pari esimerkkiä käsitellyistä teemoista.

Jubani Kirjosen pohdinnat työelämän muutoksista tarjoaa mielenkiintoisen pohjan teokselle. Esimerkiksi ajatukset tietotyön yleistymisestä eivät ole uusia, mutta kirjoituksessa ne on tuotu selkeästi esille: “Kysymys näyttää olevan koko ammatillisen rakenteen siirtymisestä ihmistyön konkreeteista muodoista abstraktimpaan suuntaan. Tämä muutos tarkoittaa yksinkertaisesti automaatiota, siis ihmillisen taidon koneellistettujen muotojen käyttöönoton valtavaa laajenemista.” Tämä ajatus voi olla hyvä perusta Suomessa esitetylle tavoitteelle, että yli 60 prosenttia ikäluokasta tulee saamaan korkeakouluopetusta.

Asiantuntijuuden merkityksen kasvun perustelut ovat myös mielenkiintoisia. Neljännen teollisen vallankumouksen, joka perustuu symbolisen tuotannon läpimurtoon, seurauksena erilaisten asiantuntijatehtävien merkitys korostuu: “Neuvojat, erityisavustajat, konsultit, tutorit, valmentajat, kehittäjät ja suunnittelijat ovat tämän vallankumouksen avainhenkilöitä, joihin kohdistuu runsaasti odotuksia.” Näillä erityisalojen tunti-joilla on entistä enemmän valtaa ja merkitystä. Kirjonen esittää aiheellisen kysymyksen korkeakoulujen mahdollisuudesta kouluttaa kyseisiä ammattilaisia.

Koulutus ja asiantuntijaksi oppiminen -luvussa ja osittain muuallakin tarkastellaan asiantuntijuuden kehittymistä ja myös uuden tiedon syntymistä. Ne voivat ohjata paljonkin eri oppilaitosten opetuksen suunnittelua.

Esimerkiksi seuraavat Gibbon-

sin esilletuomat ajatukset ovat merkittäviä: Perustutkimuksen ja soveltavan tutkimuksen välinen erottelu pienenee. Uutta tietoa tuotetaan entistä enemmän korkeakoulujen ulkopuolella. Monimutkaisten ongelmien ratkaisuun tarvitaan transdisiplinääristä lähestymistapaa, joka kehittää omat teoreettiset rakenteensa ja metodinsa, joissa eri tieteenalojen perinteet integroituvat toisiinsa. Erittäin tärkeä on myös näkemys, että tiedon laatua ja luotettavuutta ei arvioida pelkästään tutkimusyhteisöjen kriteerien, vaan tiedon sovellutusarvo on tärkeää.

Launiksen pohdinnat moniammatillisuudesta antavat hyvän

kuvan erilaisen peruskoulutuksen saaneiden ihmisten yhteistyöongelmista. Esimerkiksi erilaisen koulutuksen saaneilta puuttuu yhteinen kieli, joka on osoituksena yhteisen ajattelumallin puuttumisesta ja näkemysten fragmentoitumisesta. Tämä lienee keskeinen ongelma pitkälle erikoistuneiden ammattilaisten yhteisissä hankkeissa.

Teos on hyvä käsikirja alasta kiinnostuneille. Siinä on koottu runsaasti jo monille alan ammattilaisille tuttuja ajatuksia että myös paljon tuoreita oivalluksia, jotka palvelevat sekä tutkijoita että aikuiskoulutustehävissä toimivia. Artikkeleiden lopussa olevat lähdeluettelot

ovat myös oiva apu uusimman tiedon löytämisessä.

Hyvin erilaiset tarkastelukulmat on kirjan vahvuus ja heikkous. Asiantuntijuutta pohditaan kaikilta mahdollisilta näkökulmilta ja johdatteluna myös alan opiskelijoille teos antaa kuvan koko kentästä. Lähestymistapojen kirjavuus aiheuttaa toisaalta sen, että kaikki artikkelit eivät voi kiinnostaa kaikkia ja kirjoitusten taso on kirjava. Mutta käsikirjanomaisesti käytettynä esillä oleva tiedon määrä on kiitettävä.

Kauko Hämäläinen